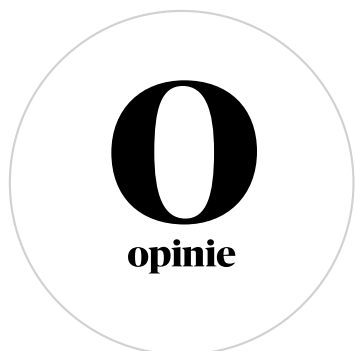

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

🕒 23 maart 2023

🕒 Leestijd 2 minuten

🔖 Opslaan in leeslijst

Vertoon artistieke pornofilm met Houellebecq wél

Kunst Geen kunstenaar wil zijn soevereiniteit afstaan. Daar draait de zaak tussen KIRAC en Houellebecq om, betoogt *Arnold Heumakers*.

Videostill uit de film 'Honey Pot' van KIRAC, waarin het kunstenaarscollectief conservatief filosoof Sid Lukkassen in de val lokt middels een seksdate met een 'links meisje'.

Foto KIRAC

Wat een bizar project, een soort artistieke pornofilm met de Franse schrijver Michel Houellebecq en diens vrouw. Het Amsterdamse kunstenaarscollectief KIRAC (Keep It Real Art Critics) bedacht het en het echtpaar Houellebecq ging erop in, met contract en al. Daarin werd de artistieke leiding geheel toevertrouwd aan Stefan Ruitenbeek van KIRAC. Na het zien van de trailer heeft Houellebecq spijt gekregen. Hij voelt zich door Ruitenbeek en de zijnen belazerd. Na een door Houellebecq [verloren rechtszaak in Frankrijk](#), ligt de zaak nu in Amsterdam bij de rechter. Dinsdag wordt vonnis gewezen. Wie gelijk heeft, hoef ik als buitenstaander niet te beslissen. Dat is de taak van de rechter.

Afgezien van de sensatie en het schandaal, is de kwestie ook om een andere reden interessant. Hier staan namelijk twee kunstenaars tegenover elkaar, met als inzet een - al of niet

gezamenlijk - kunstwerk. Aan de ene kant de wereldberoemde schrijver, aan de andere kant een veel minder bekend kunstenaarscollectief, dat al enkele jaren de kunstwereld tart met even vermakelijke als kritische en soms venijnige filmpjes (inmiddels al 26 'Episodes') op internet.

Arnold Heumakers is literair criticus.

Het schandaal dat nu is ontstaan betekent voor KIRAC niets nieuws. Hetzelfde gebeurde met eerdere Episodes, over de holle pretenties van veel hedendaagse kunst, over de rechtse denker Sid Lukkassen ([die ook optrad in een soort pornofilm](#), aanvankelijk óók vrijwillig) en naar aanleiding van protesten op de Rietveld Academie over vermeend racisme en seksisme. Thema's die ook Houellebecq niet vreemd zijn.

Steeds zoekt Ruitenbeek met zijn club het ongemak op, de frictie en de ontregeling, daar waar waan en realiteit op elkaar botsen, en waar de grenzen tussen feit en fictie, tussen spel en ernst verdampen. KIRAC maakt kunst die echt pijn kan doen, met humor, spot en zelfspot, maar zonder neutraliserende pleisters. Hoe zeldzaam dat is, realiseer je je pas als je kijkt naar wat doorgaans als 'kritische' of 'schurende' kunst geldt - negen van de tien keer gaat het om thema's als immigratie, racisme of klimaat, die ook al volop in de

media op de agenda staan en die in de kunst steevast tot dezelfde standpunten en conclusies leiden. KIRAC vaart een volstrekt eigen tegendraadse koers. Ook in dit opzicht hebben ze wel iets van Houellebecq.

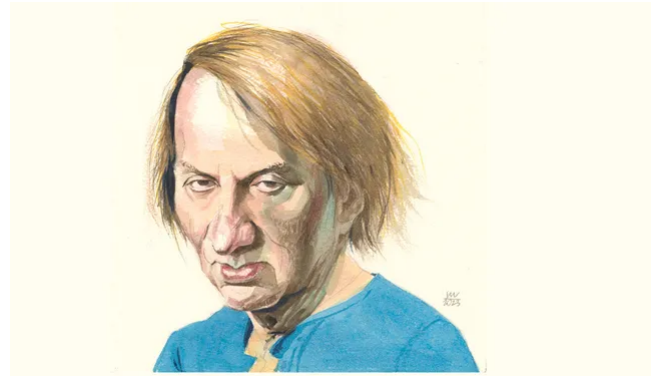
Regie niet uit handen

Hun conflict komt er in feite op neer dat de ene kunstenaar niet afhankelijk wil zijn van de andere. Houellebecq wil medezeggenschap over de film die KIRAC over hem maakt, maar KIRAC wil de regie niet uit handen geven.

Wat onredelijk. Maar welke kunstenaar wil dat wel? Sinds de uitvinding van de esthetische autonomie is de kunstenaar soeverein in zijn eigen werk, en die

sovereiniteit wil hij niet afstaan aan de staat, aan de godsdienst of aan de moraal. En hier dus ook niet aan een collega.

Precies dat onderscheidt deze zaak van een conflict tussen bijvoorbeeld een interviewer en een geïnterviewde. Daarin bestaat een relatie van ongelijkheid. Dat is hier anders, ondanks het verschil in roem en rijkdom. Hier strijdt de kunst met zichzelf. Er wordt wel eens gezegd: de beste kritiek op een kunstwerk is een ander kunstwerk. Geldt dat ook voor de kritiek op een kunstenaar? Om daarachter te komen, zou de rechtbank moeten beslissen KIRAC zijn gang te laten gaan. Misschien sneu voor Houellebecq, een groot schrijver in mijn ogen, die - dapper of dom - het gevaar zelf heeft opgezocht. Voor de kunst daarentegen zou het spannend kunnen zijn om te zien welke vorm deze confrontatie tussen twee eigenzinnige kunstenaars aanneemt. Niet als kooigevecht, maar als kunstwerk.

Lees ook **dit profiel** van Michel Houellebecq: de schrijver is op zijn personages gaan lijken